

TRPNÝ ROD

- v němčině existují stejně jako v češtině dva slovesné rody: **činný** a **trpný**.

ČINNÝ: *Meine Schwester backt einen Kuchen* Podmět *meine Schwester* je činitelem děje.

TRPNÝ: *Der Kuchen wird von meiner Schwester gebacken* Podmět a skutečný činitel děje se nekryjí.

- trpný rod se používá zvláště tam, kde není možné, či nutné uvádět činitele děje. Vyskytuje se zejména v psaném jazyce, nejčastěji v jazyce odborném, či administrativním – návody, nařízení, texty zákonů apod.

A: Trpný rod průběhový

Werden + přičestí minulé plnovýznamového slovesa

- pokud trpný rod vyjadřuje průběh děje nebo činnosti, jedná se o tzv. průběhový trpný rod.
Die Speise wird lange zubereitet. Toto jídlo se připravuje dlouho.

nebo: Toto jídlo je dlouho připravováno.

nebo: Toto jídlo připravují dlouho.

- přít. čas: *die Speise wird zubereitet*

- přét.: *die Speise wurde zubereitet*

- perf.: *die Speise ist zubereitet worden* – přič. min. slovesa *werden* bez předpony *ge-*

- průběhový trpný rod **netvoří** např.:

Způsobová slovesa: *Er will sie besuchen* - nelze: *Sie wird von ihm besucht gewollt.*

Zvratná slovesa: *Er beeilt sich* - nelze: *Es wird sich von ihm beeilt.*

Slovesa s významem mít: *Unser Nachbar hat/ besitzt ein Restaurant* - nelze: *Ein Restaurant wird von unserem Nachbarn gehabt/ besessen.*

Převod činného rodu v trpný rod

Der Kellner <small>podmět</small>	bedient	den Gast. <small>předmět ve 4. pádě</small>	
Der Gast <small>podmět</small>	wird	vom Kellner <small>předmět</small>	bedient.

Při převodu činného rodu v rod trpný se podmět v 1. pádě (*der Kellner*) stává předmětem a předmět ve 4. pádě (*den Gast*) podmětem.

Sie <small>podmět</small>	danken	den Ärzten. <small>předmět ve 3. pádě</small>	
Den Ärzten <small>předmět ve 3. pádě</small>	wird	von ihnen <small>předmět</small>	gedankt.

Pokud je předmět výchozí věty ve 3. pádě, zůstává ve stejném tvaru zachován i po převodu (*den Ärzten*).

Wie lange bäckt **man** diesen Kuchen? → Wie lange wird dieser Kuchen gebacken?
Man arbeitet dort heute nicht. → Dort wird heute nicht gearbeitet.

Neurčité zájmeno *man*, které je ve větě v činném rodě podmětem a zároveň činitelem děje, při převodu věty do trpného rodu vypadává.

(- v mluveném jazyce se při popisu dějů, ve kterých není nutno uvádět činitele, jednoznačně prosazuje konstrukce a neurčitým podmětem *man* /*Heute wird hier nicht gearbeitet – Heute arbeitet man hier nicht.*/)

POZOR na:

Sie danken den Ärzten

-

Es wird den Ärzten von ihnen gedankt.

Den Ärzten wird von ihnen gedankt.

Vyjadřování činitele děje

Činitele, resp. původce děje může němčina v trpném rodě vyjadřovat předložkovým spojením s *von*, popř. pomocí *durch* nebo *mit*.

von	Die Suppe wurde von unserer neuen Köchin zubereitet. Der Baum wurde vom Blitz getroffen.	☐ používá se zvláště pro označení osob (jako původců děje) ☐ může se však objevit i u abstrakt, popř. věcí, které jsou původcem děje
durch	Die Gäste wurden durch den Lärm von der Straße gestört. Er wurde durch seinen Kollegen informiert.	☐ vyskytuje se zejména u věcí a abstrakt, u osob dáváme přednost předložce <i>von</i> , protože <i>durch</i> u osob často signalizuje zprostředkovatele děje
mit	Die Lebensmittel werden zweimal pro Woche mit dem Auto zu uns gebracht.	☐ slouží k označování prostředku, kterým se činnost provádí

Všimněte si

Wir helfen jedem Menschen. —————> Jedem Menschen wird (von uns) geholfen.

Podmět (zpravidla činitel děje) vychází věty může, ale nemusí být po změně rodu slovesa uváděn (*von uns*). Častější jsou případy bez uvedení činitele, protože je většinou zřejmý z kontextu.

Er wurde von der Mutter gelobt.
Byl matkou / od matky pochválen.

V češtině je činitel děje vyjadřován zpravidla tvarem 7. pádu, popř. předložkovou vazbou *od* + 2. pád.

Infinitiv trpného rodu: přičestí min. plnovýznam. slovesa + infinitiv slovesa *werden*

Činný rod: abschmecken – ochutit

Trpný rod: abgeschmeckt werden – být ochucen

Das Essen kann mit Gewürzen abgeschmeckt werden – To jídlo může být ochuceno kořením.
- infinitiv trpného rodu se používá často ve spojení se způsobovými slovesy. Stojí podobně jako infinitiv činný po způsobových slovesech na poslední místě ve větě. (*Er kann das Essen abschmecken*)

Trpný rod ve vedlejších větách

Er kommt nicht, weil er nicht eingeladen wurde.

Sie sagte, dass die Tomaten noch gewaschen werden müssen.

- **určitý slovesný tvar** stojí podobně jako v činné vedlejší větě **na konci**. **Podmět** je obvykle na II. místě za spojkou.

Es wird her nicht gearbeitet.

Ich verstehe nicht, dass hier nicht gearbeitet wird.

- *es* jako korelát ve VV vypadává.

B:

Stavové pasivum

sein + přičestí minulé plnovýznamového slovesa

Die Gaststätte ist schon gebaut.

- Ta restaurace je již postavena.

Um acht Uhr war das Abendessen zubereitet.

- V osm hodin byla večeře připravena.

Stavové pasivum vyjadřuje stav jako výsledek děje nebo jako určitou neměnnou skutečnost. Tvoří se spojením pomocného slovesa *sein* v určitém čase s přičestím minulým plnovýznamového slovesa.

Srovnejte:

Die Kartoffeln werden geschält - Brambory se loupají

Die Kartoffeln sind geschält - Brambory jsou oloupány

- stavové pasivum **netvoří** např.:

Slovesa u kterých není možný průběhový trpný rod, např. slovesa zvratná – *sich beeilen*

Slovesa intransitivní – *helfen*